

Знайомство з функціональним програмуванням

2019

ФП. Знайомство.

Основні питання

- Знайомство з функціональним програмуванням:
 - мова функціональним програмування *Haskell*;
 - списки;
 - *list comprehension*.
- Визначення функцій рівняннями. Зіставлення зі зразком. Операційна семантика.
- Лінівність обчислень.

DownloadsCommunityDocumentationNews

Haskell

An advanced, purely functional programming language

Declarative, statically typed code.

```
primes = filterPrime [2..]
where filterPrime (p:xs) =
  p : filterPrime [x | x <- xs, x `mod` p /= 0]
```

Try it!

Type Haskell expressions in here.

```
λ take 9 (zipWith (+) [1..] [10,20..])
[11,22,33,44,55,66,77,88,99] :: (Enum a, Num a) => [a]
λ
```

Got 5 minutes?

Type `help` to start the tutorial.

Or try typing these out and see what happens (click to insert):

```
23 * 36 or reverse "hello" or foldr (:) [] [1,2,3] or do line <- getLine;
putStrLn line or readFile "/welcome"
```

These IO actions are supported in this sandbox.

Videos

Escape from the ivory tower: The Haskell journey, by Simon Peyton-Jones

Haskell takes limiting side for parallel programming, by Ryan Newton

Try it!

Type Haskell expressions in here.

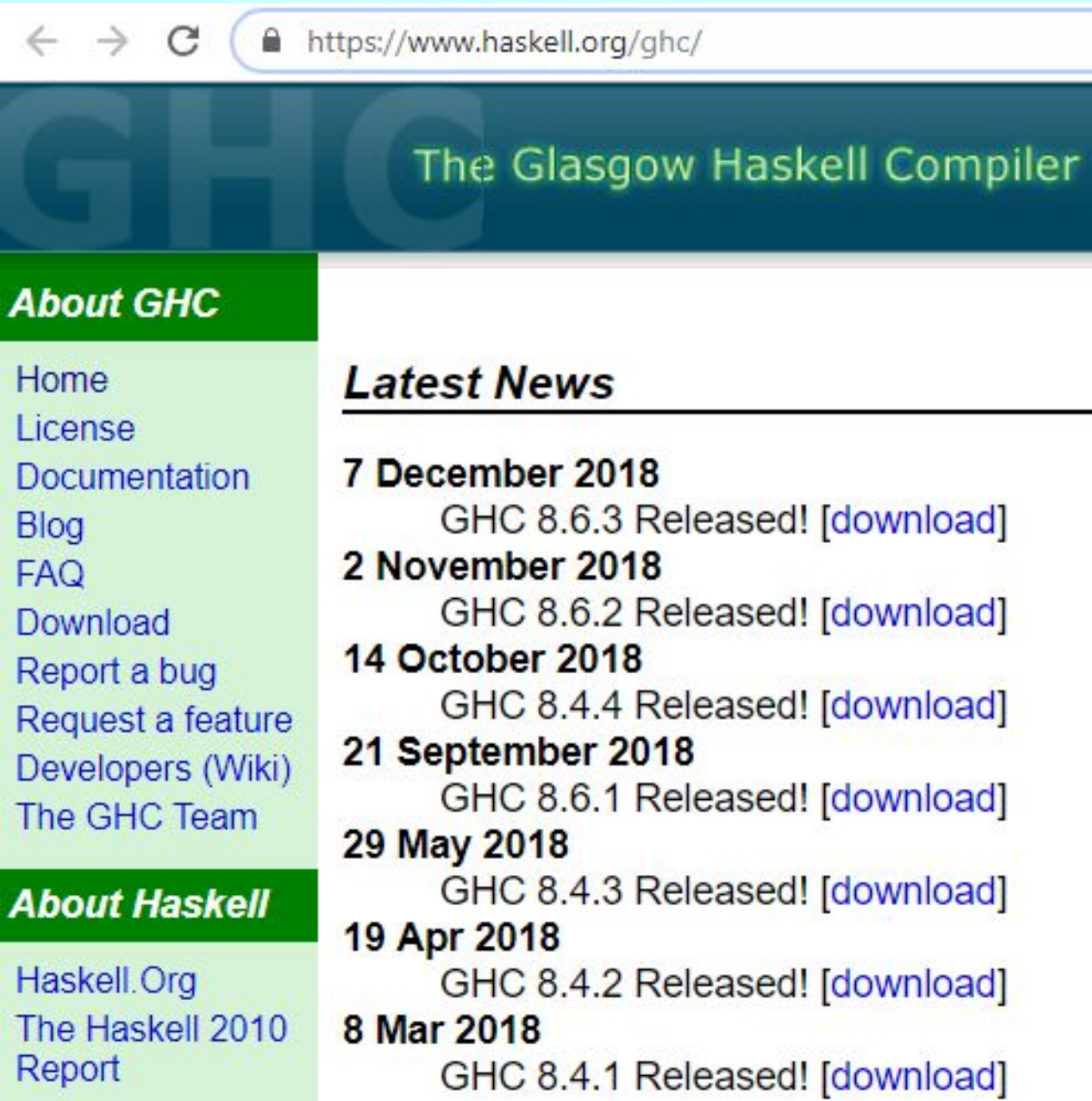
```
λ take 9 (zipWith (+) [1..] [10,20..])
[11,22,33,44,55,66,77,88,99] :: (Enum a, Num a) => [a]
λ
```

Lecture 1

Other Tales, by Katie Miller

Spock, by Oskar Wickström

<https://www.haskell.org/ghc/>

A screenshot of the Glasgow Haskell Compiler (GHC) website. The browser's address bar shows the URL 'https://www.haskell.org/ghc/'. The website has a dark blue header with 'GHC' in large letters and 'The Glasgow Haskell Compiler' in green. A green sidebar on the left contains navigation links. The main content area features a 'Latest News' section with a list of releases from 2018, each with a date, version number, and a download link.

← → ↻ 🔒 <https://www.haskell.org/ghc/>

GHC

The Glasgow Haskell Compiler

About GHC

- Home
- License
- Documentation
- Blog
- FAQ
- Download
- Report a bug
- Request a feature
- Developers (Wiki)
- The GHC Team

About Haskell

- Haskell.Org
- The Haskell 2010 Report

Latest News

- 7 December 2018**
GHC 8.6.3 Released! [[download](#)]
- 2 November 2018**
GHC 8.6.2 Released! [[download](#)]
- 14 October 2018**
GHC 8.4.4 Released! [[download](#)]
- 21 September 2018**
GHC 8.6.1 Released! [[download](#)]
- 29 May 2018**
GHC 8.4.3 Released! [[download](#)]
- 19 Apr 2018**
GHC 8.4.2 Released! [[download](#)]
- 8 Mar 2018**
GHC 8.4.1 Released! [[download](#)]

List comprehension.

Функція швидкого сортування

Одна із спискових
родзинок (синтаксич-
ний цукор)

Генератор

Охорона

```
qsort [] = []  
qsort (x:xs) = qsort [y | y <- xs, y < x] ++ [x]  
               ++ qsort [y | y <- xs, y >= x]
```

Функція швидкого
сортування

**Варто
відзначити**

Функції визначаються
рівняннями

Ключові терміни операційної семантики:
редукція та зіставлення зі зразком (*pattern matching*)

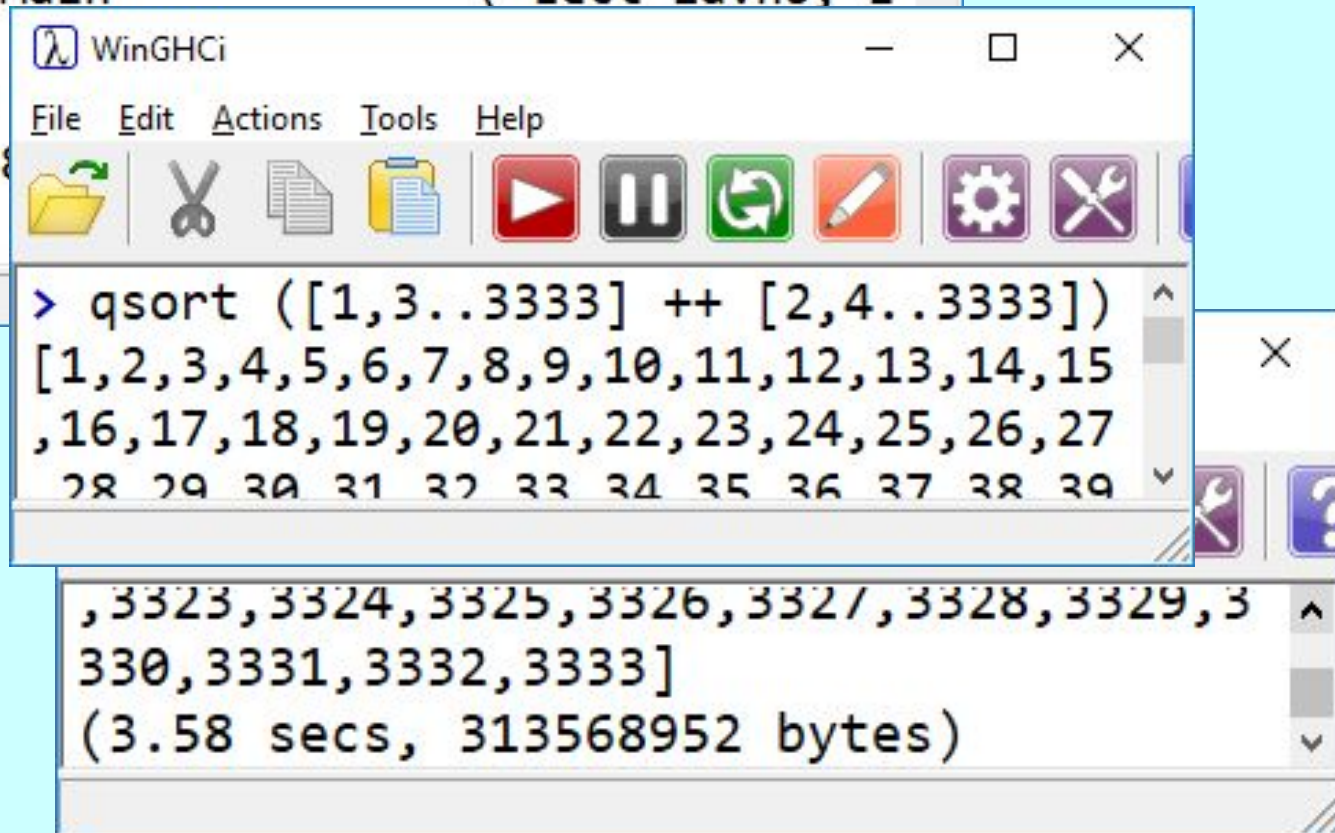
The Glasgow Haskell Compiler.

Функція швидкого сортування. Експериментуємо...

A screenshot of the WinGHCi window. The title bar says 'WinGHCi'. The menu bar includes 'File', 'Edit', 'Actions', 'Tools', and 'Help'. The toolbar contains icons for file operations (open, save, copy, paste), execution (run, pause, refresh), editing (undo, redo), and settings (gear, wrench, question mark). The command prompt shows the following text:

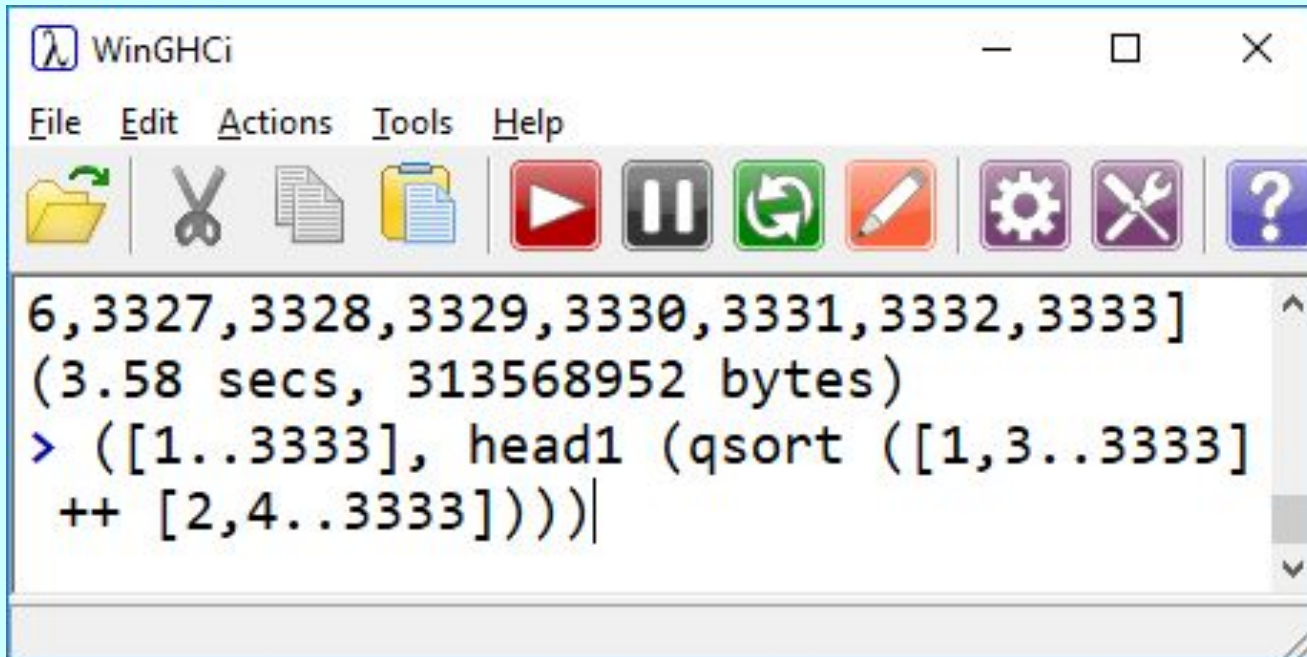
```
> :load "Lect_1a.hs"
[1 of 1] Compiling Main                ( Lect 1a.hs, interpreted )
Ok, modules loaded:
(0.09 secs, 28728748 bytes)
```


A screenshot of the WinGHCi window showing the execution of the `qsort` function. The command prompt shows the following text:

```
> qsort ([1,3..3333] ++ [2,4..3333])
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15
,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27
,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39
,3323,3324,3325,3326,3327,3328,3329,3
330,3331,3332,3333]
(3.58 secs, 313568952 bytes)
```

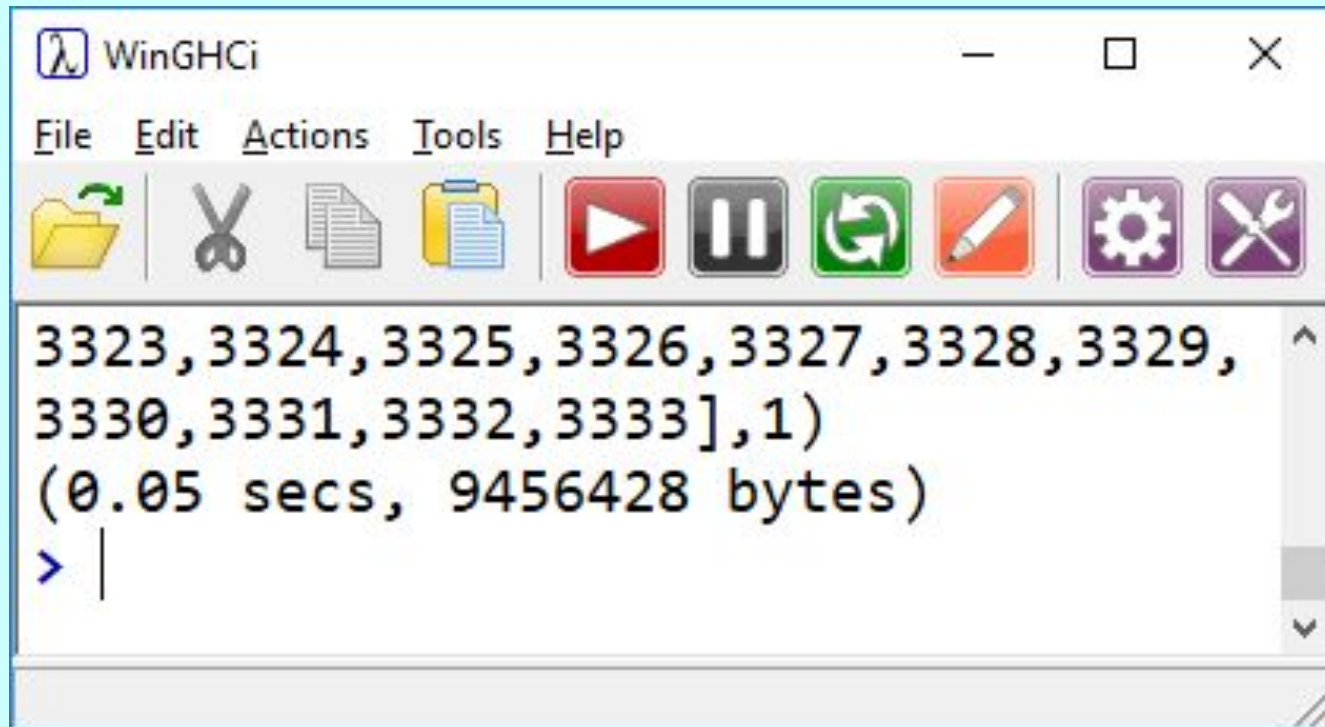

Лінивість обчислень (1/2)

The image shows a screenshot of the WinGHCi window. The title bar reads 'WinGHCi'. The menu bar includes 'File', 'Edit', 'Actions', 'Tools', and 'Help'. The toolbar contains icons for file operations (folder, copy, paste, save), execution (play, pause, refresh), editing (pencil), settings (gear), and help (question mark). The main text area displays the following output and input:

```
6,3327,3328,3329,3330,3331,3332,3333]
(3.58 secs, 313568952 bytes)
> ([1..3333], head1 (qsort ([1,3..3333]
++ [2,4..3333]))))|
```

Лінивість обчислень (2/2)

A screenshot of the WinGHCi window. The title bar says 'WinGHCi'. The menu bar includes 'File', 'Edit', 'Actions', 'Tools', and 'Help'. The toolbar contains icons for file operations (folder, copy, paste, clipboard), execution (play, pause, refresh), and settings (gear, wrench). The main text area displays the output of a lazy evaluation: '3323,3324,3325,3326,3327,3328,3329, 3330,3331,3332,3333],1)' followed by '(0.05 secs, 9456428 bytes)'. A blue prompt character '>' is on the next line with a cursor.

```
3323,3324,3325,3326,3327,3328,3329,  
3330,3331,3332,3333],1)  
(0.05 secs, 9456428 bytes)  
> |
```


Функція швидкого сортування. Експериментуємо...

```
C:\Program Files (x86)\Hugs98_SOE\hugs.exe
Main> qsort [333,332..1]
[1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,
38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,7
2,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100,101,102,103,104,
105,106,107,108,109,110,111,112,113,114,115,116,117,118,119,120,121,122,123,124,125,126,127,128,129,130
,131,132,133,134,135,136,137,138,139,140,141,142,143,144,145,146,147,148,149,150,151,152,153,154,155,15
6,157,158,159,160,161,162,163,164,165,166,167,168,169,170,171,172,173,174,175,176,177,178,179,180,181,1
82,183,184,185,186,187,188,189,190,191,192,193,194,195,196,197,198,199,200,201,202,203,204,205,206,207,
208,209,210,211,212,213,214,215,216,217,218,219,220,221,222,223,224,225,226,227,228,229,230,231,232,233
,234,235,236,237,238,239,240,241,242,243,244,245,246,247,248,249,250,251,252,253,254,255,256,257,258,25
9,260,261,262,263,264,265,266,267,268,269,270,271,272,273,274,275,276,277,278,279,280,281,282,283,284,2
85,286,287,288,289,290,291,292,293,294,295,296,297,298,299,300,301,302,303,304,305,306,307,308,309,310,
311,312,313,314,315,316,317,318,319,320,321,322,323,324,325,326,327,328,329,330,331,332,333]
(1004722 reductions, 1343326 cells, 2 garbage collections)
Main> ([333,332..1], head1 (qsort [333,332..1]))
([333,332,331,330,329,328,327,326,325,324,323,322,321,320,319,318,317,316,315,314,313,312,311,310,309,3
08,307,306,305,304,303,302,301,300,299,298,297,296,295,294,293,292,291,290,289,288,287,286,285,284,283,
282,281,280,279,278,277,276,275,274,273,272,271,270,269,268,267,266,265,264,263,262,261,260,259,258,257
,256,255,254,253,252,251,250,249,248,247,246,245,244,243,242,241,240,239,238,237,236,235,234,233,232,23
1,230,229,228,227,226,225,224,223,222,221,220,219,218,217,216,215,214,213,212,211,210,209,208,207,206,2
05,204,203,202,201,200,199,198,197,196,195,194,193,192,191,190,189,188,187,186,185,184,183,182,181,180,
179,178,177,176,175,174,173,172,171,170,169,168,167,166,165,164,163,162,161,160,159,158,157,156,155,154
,153,152,151,150,149,148,147,146,145,144,143,142,141,140,139,138,137,136,135,134,133,132,131,130,129,12
8,127,126,125,124,123,122,121,120,119,118,117,116,115,114,113,112,111,110,109,108,107,106,105,104,103,1
02,101,100,99,98,97,96,95,94,93,92,91,90,89,88,87,86,85,84,83,82,81,80,79,78,77,76,75,74,73,72,71,70,69
,68,67,66,65,64,63,62,61,60,59,58,57,56,55,54,53,52,51,50,49,48,47,46,45,44,43,42,41,40,39,38,37,36,35,
34,33,32,31,30,29,28,27,26,25,24,23,22,21,20,19,18,17,16,15,14,13,12,11,10,9,8,7,6,5,4,3,2,1],1)
(400040 reductions, 575825 cells)
Main>
```

List comprehension. Декартовий добуток

```
dekart xs ys = [(x,y) | x <- xs, y <- ys]
```

Два генератори

```
> dekart [1,2,3] ['a', 'b', 'c']  
[(1, 'a'), (1, 'b'), (1, 'c'), (2, 'a'), (2, 'b'), (2, 'c'), (3, 'a'), (3, 'b'), (3, 'c')]
```

List comprehension:

- генератори;
- охорони;
- локальні визначення (конструкції ***"let ... in..."*** та ***"where ..."***).

Список прости́х чисел. (1/3)

Функція, що генерує (нескінченний!) список прости́х чисел

```
allPrimeNumbers_v0 = [n | n <- [2..], isPrimeLoc n == True]
  where isPrimeLoc n | n <= 1      = False
                  | otherwise    = getDivisorsLoc n == [1,n]
      getDivisorsLoc n
          | n < 1 = []
          | otherwise = [x | x <- [1..n], mod n x == 0 ]
```

```
> otherwise
True
```

List comprehension:

- генератори;
- охорони;
- локальні визначення (конструкції ***"let ... in..."*** та ***"where ..."***).

Список простых чисел. (2/3)

Операторна форма бінарних функцій

Функція обчислення (списку) дільників

```
getDivisors num  
| num < 1           = []  
| otherwise        = [x | x <- [1..num], num `mod` x == 0 ]
```

Бінарна функція *mod* подана в **операторній** формі (із використанням зворотних апострофів)

Операторна форма
бінарної функції (*mod*)

Функція перевірки числа на простоту

```
isPrime num  
| num <= 1          = False  
| otherwise         = getDivisors num == [1,num]
```

Функція, що генерує (нескінченний!) список простих чисел

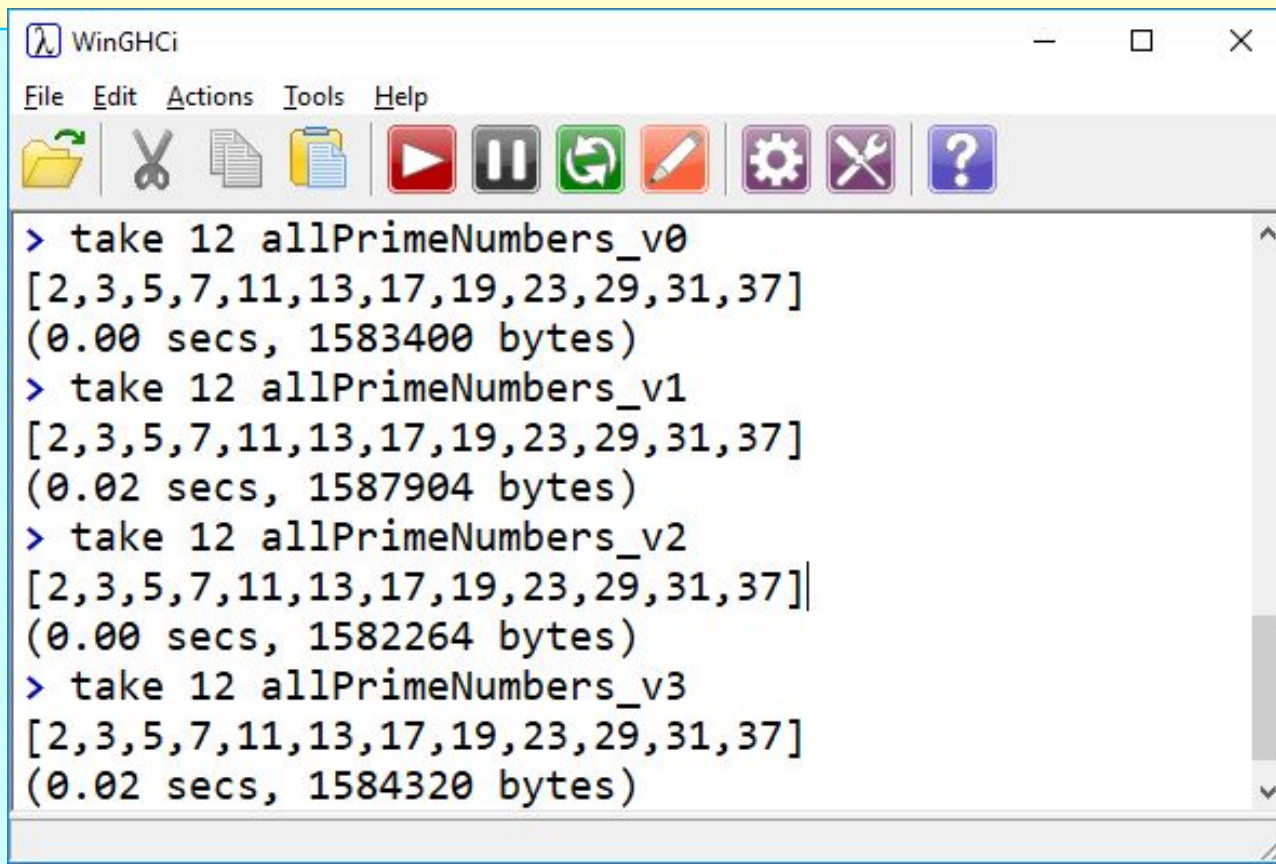
```
allPrimeNumbers_v1 = [2] ++ [n | n <- [3,5..], isPrime n == True]
```

Список прости́х чисел. (3/3)

Ще дві версії

```
sieve1 (x : xs) = x : (sieve1 ys)
  where ys = [n | n <- xs, n `mod` x /= 0]
allPrimeNumbers_v2 = sieve1 [2..]
```

```
sieve2 (x : xs) = let ys = [n | n <- xs, n `mod` x /= 0] in
  (x : (sieve2 ys))
allPrimeNumbers_v3 = sieve2 [2..]
```


The screenshot shows the WinGHCi window with the following content:

```
WinGHCi
File Edit Actions Tools Help
[Icons: Folder, Scissors, Document, Clipboard, Play, Pause, Refresh, Erase, Settings, Wrench, Help]

> take 12 allPrimeNumbers_v0
[2,3,5,7,11,13,17,19,23,29,31,37]
(0.00 secs, 1583400 bytes)
> take 12 allPrimeNumbers_v1
[2,3,5,7,11,13,17,19,23,29,31,37]
(0.02 secs, 1587904 bytes)
> take 12 allPrimeNumbers_v2
[2,3,5,7,11,13,17,19,23,29,31,37]
(0.00 secs, 1582264 bytes)
> take 12 allPrimeNumbers_v3
[2,3,5,7,11,13,17,19,23,29,31,37]
(0.02 secs, 1584320 bytes)
```


Парадигма функціонального програмування

- Опис (визначення) функцій
- Обчислення функцій

Не імперативний стиль із незмінюваними даними (не використовується поняття послідовного виконання, немає змінних, немає присвоювань)

Чистота функцій (відсутність побічних ефектів): два обчислення функції з однаковими аргументами завжди дають один і той же самий результат!

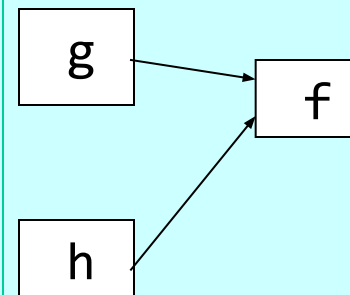
Повернення до **ЧИСТИХ** функцій.

- Машинні бібліотеки функцій.
- *Algol-60*: функції із **побічними ефектами** (червоність).

Що дає функціональна парадигма?

- Можливість заміни виразу на результат обчислення цього виразу (не потрібні переобчислення).
- Спрощене тестування.
- Природні підходи до розпаралелювання.
- Спрощена інтеграція (інтеграція – один з найбільших ризиків в інженерії програмних систем).

ФП. Знайомство.

Функціональне програмування. Теоретичні засади

- Формалізація семантики функціональних програм фактично спряжена з **уточненням власне функцій** та **уточненням аплікації** (уточненням застосування функції до аргументів).

Теоретичні засади такої формалізації давно відомі. Це – **лямбда-числення**.

Окремі штрихи теоретичного підґрунтя :

- чисте лямбда-числення – це числення **анонімних** функцій;
 - **бета-редукція** – основа трактування аплікації (тобто є засадою **операційної семантики**);
 - можливі різні **стратегії** використання бета-редукції, зокрема, є стратегія, спряжена із так званими **лінівими** обчисленнями, є стратегія, спряжена із так званими **енергійними** обчисленнями;
 - теорема про нерухому точку (для визначення функцій, що задаються рекурсивними рівняннями).
- Можна обмежитись **одноаргументними** функціями, спираючись на **каррінг** функцій.

На *Haskell* реалізовано багато складних проектів. Ось деякий їх перелік за джерелом

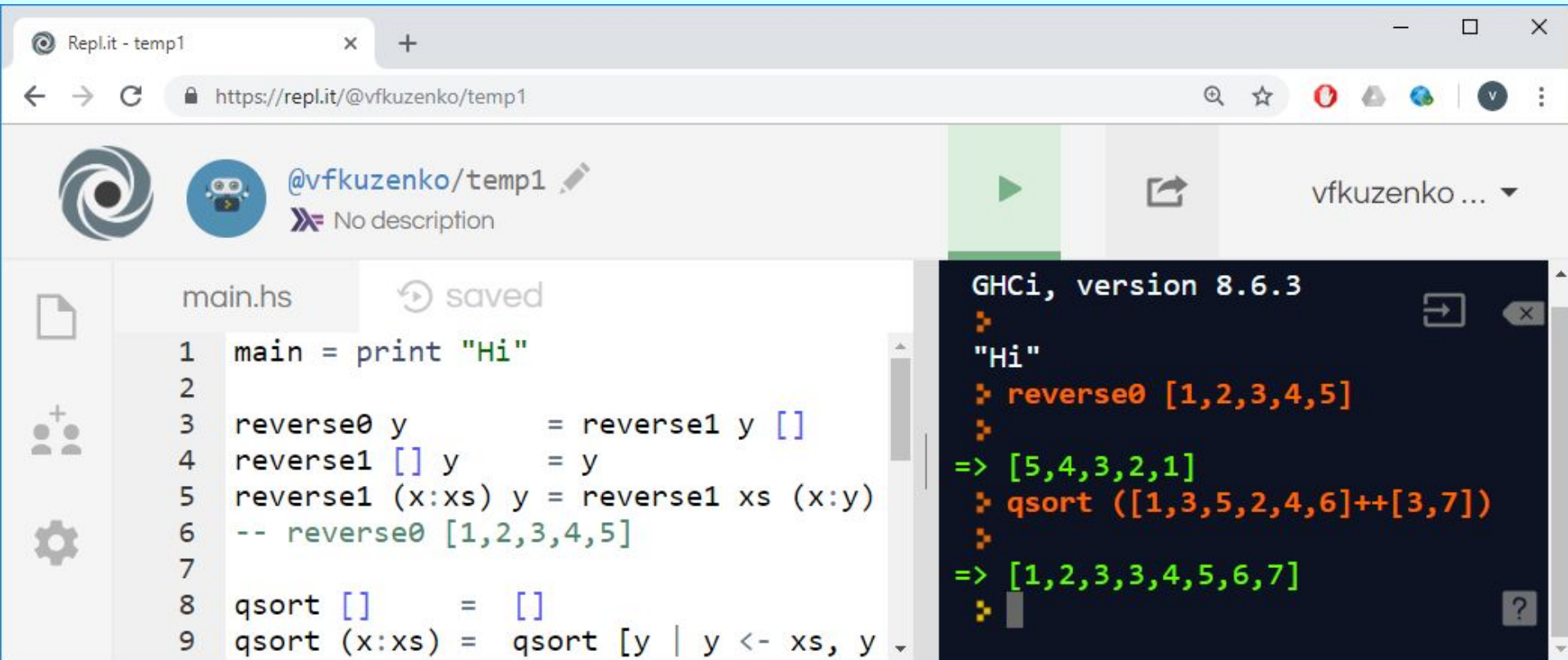
http://www.ibm.com/developerworks/ru/library/1-haskell/?S_TACT=105AGX99&S_CMP=GR01

- Компілятори й інші засоби розробки.
- Розподілена система керування версіями *Darcs*.
- Віконний менеджер *xmonad*.
- Сервер *Web*-додатків *HAppS*.
- Інтерпретатор/компілятор *Pugs* для мови *Perl 6*.
- Операційна система *House*.
- Мова опису апаратних засобів *Lava*.
- Система обробки природної мови *LOLITA*.
- Системи доведення теорем *Equinox / Paradox* і *Agda*.

Література

- 1) Душкин Р. В. Функциональное программирование на языке Haskell. М.: ДМК Пресс, 2007.
- 2) Душкин Р. В. Справочник по языку Haskell. М.: ДМК Пресс, 2008.
- 3) Душкин Р. В. Практика работы на языке Haskell. М.: ДМК Пресс, 2009.
- 4) Липовача М. Изучай Haskell во имя добра! М.: ДМК Пресс, 2012.
- 5) Lipovača M. Learn You a Haskell for Great Good! Miran Lipovača. : No Starch Press», 2011.
- 6) Роганова Н. А. Функциональное программирование, 2002.
- 7) Филд А., Харрисон П. Функциональное программирование. М.: Мир, 1993.
- 8) Хендерсон П. Функциональное программирование. Применение и реализация. М.: Мир, 1983.
- 9) Хьюдак П., Петерсон Дж., Джозеф Фасел Дж. Мягкое введение в haskell. Учебник.

<https://repl.it>

The screenshot shows a web browser window with the URL `https://repl.it/@vfkuzenko/temp1`. The page header includes the Repl.it logo, the username `@vfkuzenko/temp1`, and a "No description" note. The main content area is divided into two panels. The left panel, titled `main.hs` and marked as "saved", contains the following Haskell code:

```
1 main = print "Hi"
2
3 reverse0 y      = reverse1 y []
4 reverse1 [] y    = y
5 reverse1 (x:xs) y = reverse1 xs (x:y)
6 -- reverse0 [1,2,3,4,5]
7
8 qsort []        = []
9 qsort (x:xs)    = qsort [y | y <- xs, y < x] ++ [x] ++ qsort [y | y <- xs, y > x]
```

The right panel shows the GHCi interpreter output for version 8.6.3:

```
GHCi, version 8.6.3
>
"Hi"
> reverse0 [1,2,3,4,5]
=> [5,4,3,2,1]
> qsort ([1,3,5,2,4,6]++[3,7])
=> [1,2,3,3,4,5,6,7]
>
```